

*Shared Experience
Споделен опит*

ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОЛИТИКА НА ОБЕДИНЕНО ДЕТСКО ЗАВЕДЕНИЕ

Камелия Димитрова

Обединено детско заведение „Мир“ – гр. Мездра

Резюме. Статията разглежда успешна работа и постигнати резултати с деца, **затрудняващи се при овладяването на книжовен български език, по Националната програма „С грижа за всеки ученик“, модул 2 – „Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи“,** включването на родители в обучения, основани на използването на интерактивни методи за развитие на уменията за общуване, повишаване социалния им статус и овладяване на книжовен български език.

Keywords: kindergarten, children, difficulties, support, interactive methods, Bulgarian literary language

Овладяването на официалния за страната език е условие, без което не може да се осъществи пълноценното интелектуално и емоционално развитие на детската личност. Постигането на определено ниво на езикова компетентност е основна задача, която обхваща целия педагогически процес в детската градина. Преодоляването на дефицити и затруднения в усвояването на книжовен български език през периода на предучилищното детство е решаващо за успешната подготовка за училище и основа за изграждане на всяко дете като личност.

Мотивите ни за кандидатстване по Националната програма бяха:

- деца с майчин език, различен от българския;
- голям процент деца от ромски произход във филиалите;
- нисък социален статус на родителите, ограничаващ детското развитие.

Благодарение на участието ни в Националната програма „С грижа за всеки ученик“, модул 2 – „Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи“, се даде навременна подкрепа на децата от целевите групи при ОДЗ №1 „Мир“ – гр. Мездра, и трите филиала (в с. Горна Кремена, с. Долна Кремена и с. Типченица), участвали в нея. Преимуществовата на програмата са възможността да се отчитат едновременно индивидуалните затруднения и пропуски на всяко дете и типичните – за участниците в целевите групи.

За целта бяха проведени срещи, на които родителите се запознаха с Националната програма.

Изработена беше програма съвместно с родителите, които желаят те и техните деца да се обучават допълнително по БЕ. Програмата включва график за провеждане на допълнителното обучение и дейностите, подпомагащи децата в усвояването на книжовен български език, развива уменията им за общоучебна дейност чрез занимателно, атрактивно, интерактивно и съобразено с възрастта им обучение, като всеки месец в една от дейностите се включват и родителите.

Типичните проблеми на децата бяха установени чрез педагогическо наблюдение и изпълнение на диагностични задачи, проведени индивидуално чрез входящ тест. Затрудненията в общуването на български език се изразяваха най-общо в: липса на умения във всеки отделен случай да подберат необходимите думи и да ги организират в определени граматически структури; липса на умение за съгласуване формите за съществителните и прилагателните имена по род и число; неразпознаване в потока на речта на дума, изречение, текст; пропуски при ориентацията във фонемната, морфологичната и синтактичната страна на българския език, като подготовка за начално четене и писане (без да се осъществява същински процес на ограмотяване) и др. Създадената гъвкава педагогическа структура включваше входяща и изходяща диагностика, богат набор от дейности и очаквани резултати в края на реализирането на учебната програма по Националната програма.

На изходно ниво децата трябва да преодолеят затрудненията си в общуването на български език, като се повиши индивидуалното им равнище на езикова култура, речева активност и готовност за ограмотяване, както и успешното им саморегулиране в групови правила и норми за учебна дейност.

Въз основа на диференцираните и индивидуални затруднения на децата се пристъпи към избор на учебни похвати за тяхното преодоляване.

Ключов момент при подбора им:

- фактор двуезичие, устойчивостта на психичните процеси памет, мислене, внимание при 6–7-годишни деца, както и влизането на част от децата за първи път в детска градина;

- зададени образователни стандарти в учебната Програма за подготвителна група в детската градина, а и на самия проект;

- мотивиране за участие в допълнителните занимания чрез включване на продуктивни дейности, отразяващи интересите и потребностите на децата за работа над слухово-произносителни умения, работа върху речника и др.

Резултатна беше стратегията за обогатяване и надграждане на придобитите знания в основните занимания чрез използване на засилен модел на интерактивност.

Микрогрупата от 5 деца напълно позволява това да става както по отношение на смяна ролята на учителя в рамките на заниманието, така и по отношение

смяна на дейностите. Например при занимание на тема „Имам приятели“ и решаване на образователна задача „съставяне на кратък текст, който да включва преживяна случка“ учителят – от източник на информация, когато дава образец чрез своя разказ, преминава в ролята на съигращ, когато окуражава и стимулира интереса към дейността чрез дидактичното упражнение „Ще станеш ли мой приятел?“. Моделът на интерактивност се разширява, когато това упражнение се изпълнява от децата по двойки, като двойките се сменят поетапно. В такъв случай речевата инициативност на децата се засилва и се поражда силна колективна енергия в решаването на общата задача, участниците непрекъснато се сменят, няма състезателност, а сътрудничество, взаимна подкрепа. Детето „взема“ най-доброто от игровото упражнение в едната двойка и го предава в работата с другата двойка. Такава технология може да се приложи при други образователни задачи: да се направи разговор по рисунка; да се свържат по смисъл познати думи; да се състави изречение по картинка и модел и пр.

Сред образователните технологии, довели до добър резултат, можем да посочим учене в опита и чрез опита. При осъществяване на образователните задачи по темата „Баба приготвя така“, децата влизат в различни роли, свързани с приготвяне на храна. Задачата е много близка до житейска ситуация, а децата усвояват езика в рамките на ролевата игра, усъвършенстват и социокултурната си компетентност. Натрупването на речев опит от изпълнението на ролите – „аз съм майстор готвач“, „а аз съм доставчик“ и пр., довежда до осмисляне на понятия и приложението им в нова речева ситуация. В рамките на новите роли се изисква ново речево поведение. Подобна тема е „Как да благодарим?“, при която децата разиграват ситуация по двойки на базата на речево поведение, което те избират. Проявяването на комуникативните умения става чрез поставяне на задачата към цялата микрогрупа, а след това се разиграва кратък диалог. Двойките могат да се изберат чрез броилка, казана от дете, като в нея е добре да има фонетики, които децата се затрудняват да артикулират. Изборът може да бъде и на базата на създадените помежду им симпатии. Стремешът ни е да повишим количеството на речевата продукция на децата, като едновременно с това усвояват речев модел.

Можем да кажем, че в рамките на изпълнението на програмата за обучение по Националната програма „С грижа за всеки ученик“ се приложи своеобразна иновативна технология, която се състои в следното: съобразно тематичното съдържание и образователните задачи съвсем целенасочено се търсеше решаването им чрез изобразителни, невербални и двигателни игри – „Буквите оживяват“, „Повтори и добави“, „Как се чувстваш днес?“ и др.

При задача „Да пренамират думи, започващи с определени звукове“ към ядро „Подготовка за ограмотяване“, подходихме по следния начин: след мотивация за работа с игра „Повтори и добави“ (чрез движение, невербално), децата изтеглят карта, разпознават буквата, назовават предмет, чието име започва със звука.

Игрите „Пипни предмет със звука, който чуеш“ и „Избери“, децата получават лист, на който има залепени букви, всеки „изпява“ звука на своите букви и рисува предмет, чието име започва със съответния звук. Тук приложението е в края на заниманието, като разбира се, след рисуването се прави коментар – всеки може да представи нарисуваното и т.н. Дава се оценка. Учителите наблюдават емоционалния и разтоварващ ефект на рисуването върху децата, ясно проличал в отговорите на „Как се чувстваш днес?“.

Към същото ядро при задачи „Да разграничават думи в потока на речта и да ги възпроизвеждат“ използвахме играта „Нарисувай само една дума“. Учителят казва изречение, а децата рисуват само думата с предварително уточнен звук. Приложението на тази технология усъвършенства фината моторика на децата, развива чувството им за време, защото дори и да рисуват, чрез изобразителните игри в заниманието решаваме конкретна задача по български език. Рисуването е подходящо при задачи от всички ядра: при уточняване слухо-

вия опит на децата за възприемане на шумове от природата чрез произнасяне на междуметия, рисуваха предмети, които издават звуци; при обогатяване на речниковия фонд с наименования на атмосферни условия – рисуват един горещ и един студен ден под формата на играта „Искам да науча повече“. Заедно откриват разликите, уточняват понятия, разширяват познавателните си възможности. Към темата „Книгата – моят най-добър приятел“ упражнението нарекохме „Моята говореща книжка“ – децата рисуваха какво си говорят с книжката, която обичат. След като нарисуват „разговора“, те го изиграват пред групата. Решаването на речевите задачи се осъществява с нагледни средства, продукт на детската инициатива. Това е силно мотивиращ фактор – децата чувстват своеобразна автономия в дейността, която извършват, всяко от тях има своята гледна точка, което доказва търсения от нас модел на засилена интерактивност в заниманията по български език.

В процеса на допълнителните занимания децата преодоляват своята затвореност, придобиват увереност поради нарасналите си възможности за комуникация. Овладеват поведение и дейности, адекватни на изискванията на конкретната ситуация. Не се страхуват от грешки.

Децата посещават допълнителните занимания с повишен интерес – чувстват се специални, винаги участват равноправно в игрите, учителят осъществява разнопосочен контакт с всяко дете и родител – така те се чувстваха удовлетворени. Времетраенето на заниманията е напълно достатъчно, за да могат децата неколkokратно да бъдат изслушвани, а учителят получава пълни впечатления, което способства за диагностичната и прогностичната му работа.

Положителен е примерът допълнителните занимания да се водят от учител, когото децата познават, защото се привързват, доверяват му и успешно се надграждат знания и умения, проследява се тяхното развитие в повече и различни ситуации, каквито са допълнителните занимания по Националната

програма „С грижа за всеки ученик“, модул 2 – „Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи“.

Чрез този непринуден, интересен и иновативен начин участниците (деца от целевите групи и родители) се докосват до самобитността и уникалността на всяко семейство, бит и етническа принадлежност.

Разработените и приложени от нас интерактивни модели имат за задача да развият уменията за общуване, да повишат социалния статус на възрастните, да овладеят книжовен български език. Използвахме иновативни форми на взаимодействие: тренинги, ролеви игри, симулации, асоциации и т.н., в основата на които под една или друга форма стои играта като дейност, защото възрастните, както и децата учат най-добре, играейки един с друг, като осигурихме инициатива на всеки родител.

Изводи:

- организиране на целенасочена и разнообразна съвместна дейност между родители, учители и деца;
- доверие и откритост във взаимоотношенията за постигане на по-добри резултати;
- отговорност между ДГ и семейство за овладяване на книжовен български език;
- гарантиране равен старт на всички деца;
- подготовка за новата социална роля „ученик“.

Заклучение

Обученията, основани на използването на интерактивни методи, спомогат за развитие на компетентностите на семействата като специфична социално-педагогическа среда. Включването в допълнителното обучение помага на много родители да развият самочувствие и умения за родителската роля, гантиращи промяна в социалния им статус. Развиват се ефективно партньорство и взаимно доверие между родители и детската градина.

БЕЛЕЖКИ

1. Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006 – 2015).

ЛИТЕРАТУРА

- Денев, П. (2005). *Интерактивни педагогически умения*. София.
- Катански, Ч. (2005). *Европейски приоритети в български контекст*.
София: Веда-Словена-ЖГ.

Колева, И. и др. (2009). *Модел на педагогическо взаимодействие: семейство – детска градина*. С.: Просвета.

Колева, И. (2003). *Социално-педагогически тренинг за родители*. София: Образование.

Пенев, Р. (2005). *Педагогическото образование на родителите*. София: „Даниела Убенова“.

REFERENCES

Denev, P. (2005). *Interaktivni pedagogicheski umeniya*. Sofiya.

Katanski, Ch. (2005). *Evropeyski prioriteti v balgarski kontekst*. Sofiya: Veda-Slovena-ZHG.

Koleva, I. i dr. (2009). *Modeli na pedagogicheskoto vzaimodeystvie: semeystvo – detska gradina*. S.: Prosveta.

Koleva, I. (2003). *Sotsialno-pedagogicheski trening za roditeli*. Sofiya: Obrazovanie.

Penev, R. (2005). *Pedagogicheskoto obrazovanie na roditelite*. Sofiya: “Daniela Ubenova”.

INNOVATIVE MODEL OF EDUCATIONAL POLICIES OF A KINDERGARTEN

Abstract. The article examines successful work and results achieved by limiting children at mastering the literary Bulgarian language, under the National Program “Care for every student”, Module 2 “Providing additional training for children in preparatory groups”; the inclusion of parents in training based on the use of interactive methods for developing communication skills; enhancing their social status and mastery of literary Bulgarian language.

✉ **Mrs. Kamelia Dimitrova**
Kindergarten “Mir”
Mezdra, Bulgaria
E-mail: kamelia_1971_1971@abv.bg